SOSYAL BİLGİLER

7. SINIF

YAZILIYA HAZIRLIK

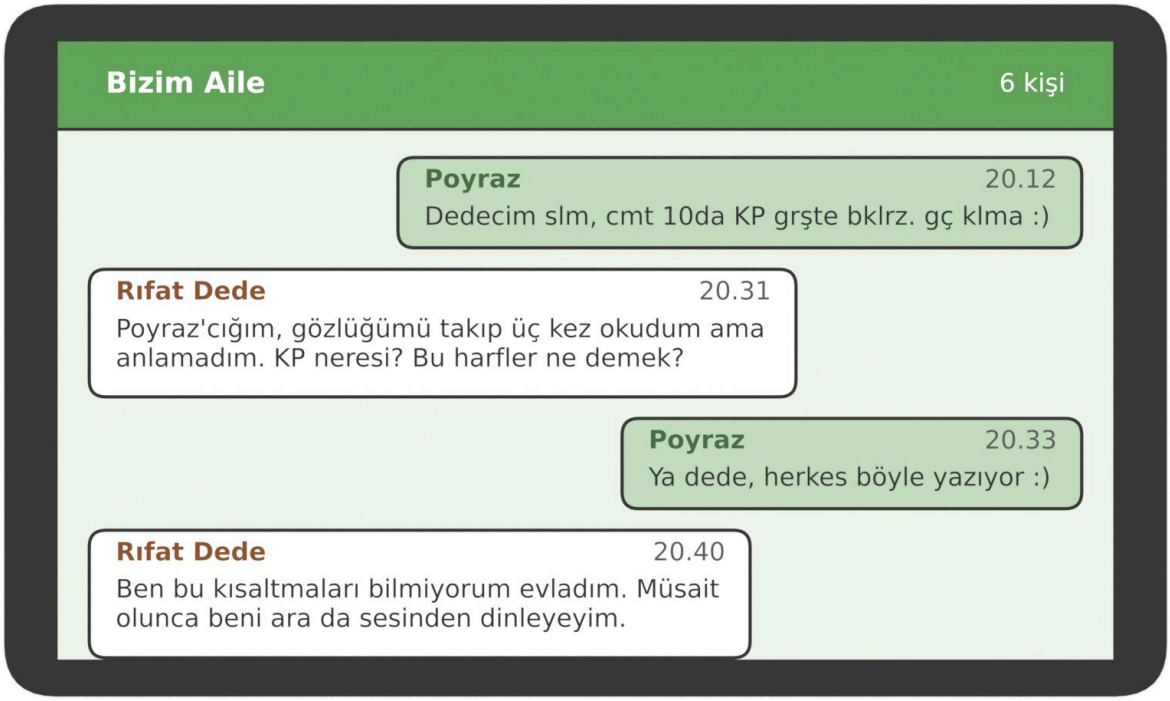
1. DÖNEM - 1. ORTAK YAZILI · SENARYO 4 · 2. SÜRÜM

TYMM 2026-2027

Hazırlayan: **Murat Altun**

Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır.

1. Poyraz'ın ailesi cumartesi günü Kent Parkı'nda piknik yapacaktır. Poyraz, dedesiyle sabah saat 10.00'da parkın ana girişinde buluşmak istemektedir. Bunun için ailesinin mesajlaşma grubuna bir mesaj yazmıştır. Görselde bu mesaj ve ardından gelen yazışma verilmiştir.

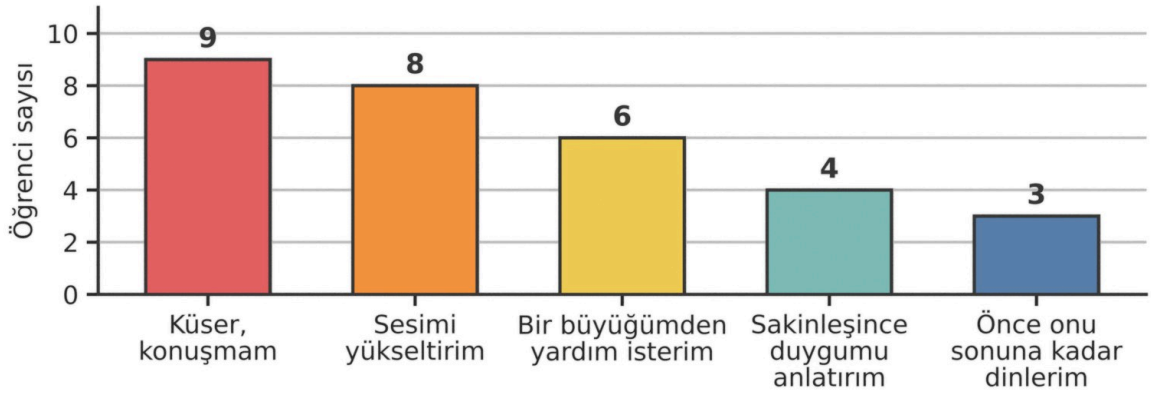

1.1. Dedesinin Poyraz'ın mesajını anlayamamasının nedenlerini, yazılı iletişimin özelliklerini dikkate alarak açıklayınız. (4 puan)

1.2. Poyraz'ın ilk mesajını, dedesinin kolayca anlayabileceği biçimde yeniden yazınız. (3 puan)

1.3. Dedesinin istediği gibi telefonla sesli konuşmanın, iletinin doğru anlaşılmasına nasıl katkı sağlayacağını açıklayınız. (3 puan)

2. 7/F sınıfının öğrenci temsilcileri, sınıftaki 30 öğrenciye “Bir arkadaşınızla anlaşmazlık yaşadığınızda çoğunlukla ne yaparsınız?” diye sormuştur. Her öğrenci bir seçenek işaretlemiştir. (Veriler kurgusaldır.)

Temsilcilerin iletişimle ilgili hazırladığı notlar şunlardır:

- **Bora:** Farklılıklara saygı, insanların düşünce, inanç ve yaşam biçimlerine ön yargısız yaklaşmayı gerektirir.
- **Asya:** Beden dilinde yüzdeki ifadelere jest; el, kol ve baş hareketlerine mimik denir.
- **Yiğit:** Etkin dinleyen kişi, konuşanın sözlerinin yanında duygu ve düşüncelerine de dikkat eder.

2.1. Grafikte en çok işaretlenen iki davranışı yazınız ve bu davranışların anlaşmazlığın çözülmesini nasıl zorlaştırdığını açıklayınız. (4 puan)

2.2. Notlardan hangisinin hatalı olduğunu belirleyiniz ve bu notu doğru biçimde yazınız. (4 puan)

2.3. Anlaşmazlıkların en çok hangi durumlarda başladığını öğrenmek için ankete eklenebilecek bir soru yazınız. (3 puan)

2.4. Grafikte en az işaretlenen iki davranış sınıfta yaygınlaşırsa sınıf ortamının nasıl değişeceğine ilişkin bir çıkarım yazınız. (4 puan)

3. Okulun "Engelleri Birlikte Aşalım" panosu için hazırlanan aşağıdaki kartlarda, ülkemizde özel gereksinimli bireylere sunulan bazı hizmetler tanıtılmıştır.

3.1. Kartlarda tanıtılan hizmetlerin özel gereksinimli bireylerin hayatına ortak katkısını yazınız. (3 puan)

3.2. Kartlarda örneği bulunmayan ulaşım ya da istihdam (iş hayatı) alanında, özel gereksinimli bireyler için fırsat eşitliğini sürdürmeye yönelik yeni bir fikir geliştiriniz. Fikrinizden kimlerin, nasıl yararlanacağını açıklayınız. (4 puan)

3.3. Kartlardan birini seçiniz. Seçtiğiniz hizmetin amacına ulaşabilmesi için toplumdaki bireylerin gösterebileceği bir davranışı yazınız. (3 puan)

4. Okulunuz mayıs ayında, zemini kum ve çakılla kaplı okul bahçesinde "Geleneksel Çocuk Oyunları Şenliği" düzenleyecektir. Şenlikte yakar top, çuval yarışı, ip atlama ve mendil kapmaca oynanacak; oyunlar düdükle başlayacak, sonuçlar hoparlörden duyurulacaktır.

Şenliğe katılacaklar arasında az gören bir öğrenci, otizm spektrum bozukluğu olan, yüksek sesten ve kalabalıktan rahatsız olan bir öğrenci ile tekerlekli sandalye kullanan bir öğrenci vardır. Öğrenci meclisi, herkesin şenliğe eşit şekilde katılabilmesi için sizden bir proje istemiştir.

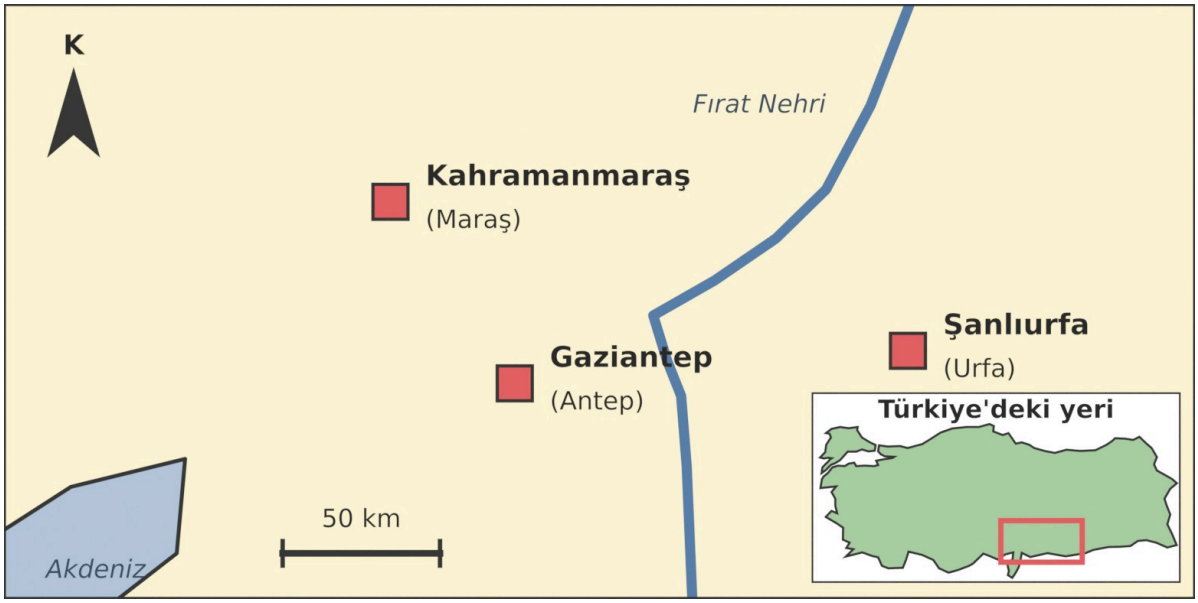
4.1. Bu öğrencilerin şenlikte karşılaşabileceği iki güçlüğü yazınız. (4 puan)

4.2. Bütün öğrencilerin şenliğe eşit şekilde katılmasını sağlayacak özgün bir proje tasarlayınız. Projenizi aşağıdaki başlıklara göre yazınız. (8 puan)

- Proje adı
- Projeyle neyi amaçlıyorsunuz?
- Projeden kimler yararlanacak?
- Neler yapılacak? (En az iki uygulama adımı yazınız.)

4.3. Projenizin okulun sonraki etkinliklerinde de uygulanması için bir öneri yazınız. (3 puan)

5. Aşağıdaki haritayı inceleyiniz ve metni okuyunuz.

Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Maraş, Antep ve Urfa önce İngiliz, sonra Fransız askerî birlikleri tarafından işgal edildi. Bu şehirlerde işgale karşı mücadeleyi düzenli bir ordu değil, şehirlerin halkı yürüttü. Farklı mesleklerden insanlar bir araya gelerek millî kuvvetler oluşturdu; kadınlar da işgali kınayan mitinglere katılarak mücadeleye destek verdi.

Maraş halkı, 1920 yılının başında yaklaşık üç hafta süren çarpışmaların sonunda şehrini kurtardı. Urfa halkı da aynı yılın nisan ayında şehrini kurtardı. Antep halkı ise yaklaşık on ay boyunca kuşatma altında şehrini savundu. Kuşatma uzadıkça yiyecekler tükendi; halk açlıkla karşı karşıya kaldığı hâlde savunmayı sürdürdü. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Antep halkının bu direnişi nedeniyle 1921'de şehre "Gazi" unvanını verdi. Bugün bu üç şehrin adının başında, halkın o yıllardaki mücadelesini hatırlatan "Kahraman", "Gazi" ve "Şanlı" unvanları bulunur.

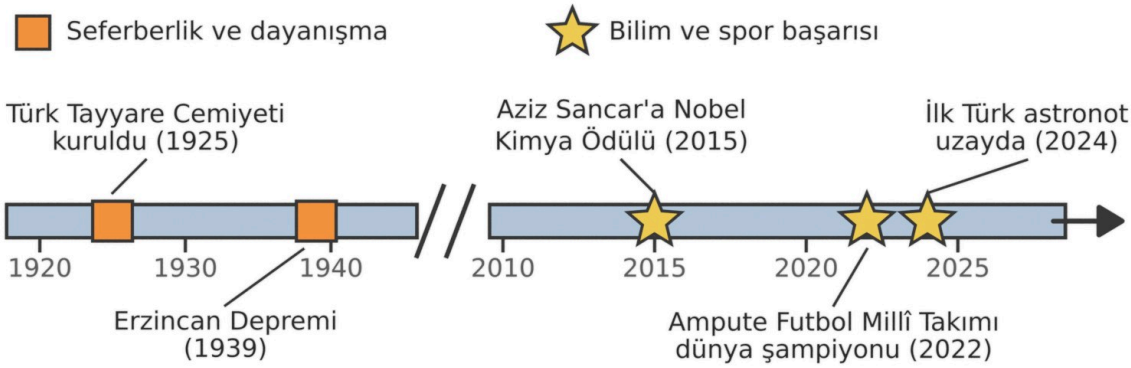
kuşatma: bir yerin dört bir yandan sarılarak dışarıyla bağlantısının kesilmesi · *unvan:* bir kişiye ya da yere, bir başarısı nedeniyle verilen onur adı

5.1. Metne göre Maraş, Antep ve Urfa halkının işgal karşısında gösterdiği iki tutum ve davranışı yazınız. (4 puan)

5.2. Halkın bu tutum ve davranışlarından yola çıkarak sahip olduğu duygu ve değerlere ilişkin bir çıkarımda bulununuz. (5 puan)

5.3. Bu şehirlerdeki halk direnişinin Millî Mücadele'nin kazanılmasına ve Anadolu'nun başka yerlerinde yaşayan halka olası etkisini değerlendiriniz. (6 puan)

6. Aşağıdaki zaman şeridinde bütün milleti ilgilendiren bazı gelişmeler, tabloda ise bunlardan üçü karşısında Türk toplumunun gösterdiği tutum ve davranışlara örnekler verilmiştir.

Gelişme	Türk toplumunun gösterdiği tutum ve davranışlardan örnekler
Türk Tayyare Cemiyetinin kurulması (1925)	Hava gücünü artırmak için kurulan cemiyete her kesimden insan bağış yaptı, kurban derisi bağışladı. Alınan uçaklara bağış toplayan şehir ve ilçelerin adları verildi.
Ampute Futbol Millî Takımı'nın dünya şampiyonluğu (2022)	İstanbul'daki finali stadyumda binlerce kişi izledi. Takım ilk kez dünya şampiyonu olunca ülkenin her köşesinden kutlama mesajları paylaşıldı.
İlk Türk astronotun uzay yolculuğu (2024)	Fırlatma gece yarısı yapıldığı hâlde milyonlarca kişi bu anı canlı izledi. Uzayda yapılan deneyler merakla takip edildi.

tayyare: uçak · *ampute futbol:* kol ya da bacak kaybı yaşamış sporcuların oynadığı futbol

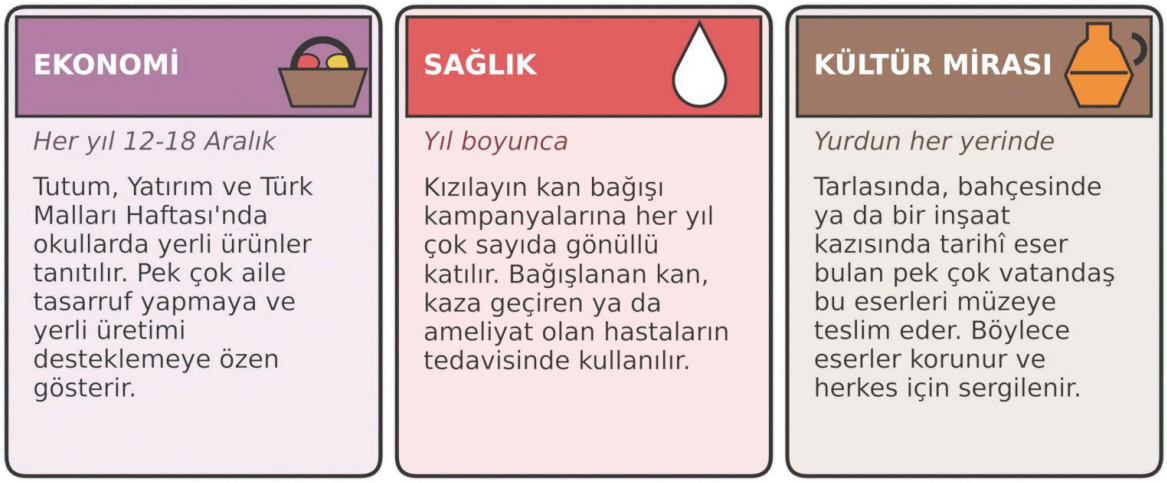
6.1. Tablodaki üç gelişmede toplumun gösterdiği tutum ve davranışların ortak yönünü, tablodan örnek vererek yazınız. (5 puan)

6.2. Tayyare Cemiyetinin kurulması ile ampute futbol şampiyonluğu karşısında toplumun gösterdiği tutum ve davranışları karşılaştırarak bir farkı yazınız. (5 puan)

6.3. Gelecekte ülkemizi ilgilendirebilecek bir millî mesele seçiniz (ör. büyük bir sel felaketi, ülkemizde yapılacak uluslararası bir spor organizasyonu). Türk toplumunun bu mesele karşısında gösterebileceği iki tutum ve davranışa ilişkin önermede bulununuz. (6 puan)

6.4. Bu tür tutum ve davranışların toplumsal birlikteliğe etkisini değerlendiriniz. (4 puan)

7. Vatanseverlik yalnızca savaşta değil, barış zamanında da vatandaşlık sorumluluklarını yerine getirerek gösterilir. Aşağıdaki kartlarda toplumumuzun barış zamanında ekonomi, sağlık ve kültür mirası alanlarında gösterdiği bazı davranışlar anlatılmıştır.

7.1. Kartlardaki tutum ve davranışların vatan sevgisiyle ilişkisini açıklayınız. (5 puan)

7.2. EKONOMİ kartındaki davranışlar ile SAĞLIK kartındaki davranışı karşılaştırınız. Aralarındaki bir benzerliği ve bir farklılığı yazınız. (6 puan)

7.3. Yaşadığınız çevrede ekonomi, sağlık ya da kültür mirası alanlarından biriyle ilgili ortaya çıkabilecek bir sorun belirleyiniz. Bu sorun karşısında sizin ve çevrenizdeki insanların gösterebileceği bir tutum ve davranışı yazınız. (4 puan)

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE BECERİLER

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	SB.7.1.1. Dâhil olduğu gruplarda ve sosyal hayatta etkili iletişimin önemini sorgulayabilme	SBAB5. Sosyal Katılım (KB2.8. Sorgulama), SDB2.1. İletişim
2	SB.7.1.1. Dâhil olduğu gruplarda ve sosyal hayatta etkili iletişimin önemini sorgulayabilme	SBAB5. Sosyal Katılım (KB2.8. Sorgulama), SDB2.1. İletişim
3	SB.7.1.2. Özel gereksinimli bireyler için fırsat eşitliğini sürdürmeye yönelik fikir üretebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.3. Fikir Üretme), SDB2.3. Sosyal Farkındalık
4	SB.7.1.2. Özel gereksinimli bireyler için fırsat eşitliğini sürdürmeye yönelik fikir üretebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.3. Fikir Üretme), SDB2.3. Sosyal Farkındalık
5	SB.7.1.3. Türk toplumunun millî meseleler karşısında gösterdiği tutum ve davranışlara ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma
6	SB.7.1.3. Türk toplumunun millî meseleler karşısında gösterdiği tutum ve davranışlara ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.7. Karşılaştırma
7	SB.7.1.3. Türk toplumunun millî meseleler karşısında gösterdiği tutum ve davranışlara ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.7. Karşılaştırma

PUANLAMA TABLOSU							
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**TOPLAM**
10	*15*	*10*	*15*	*15*	*20*	*15*	***100***

Bu sınav, 2026-2027 eğitim öğretim yılı 1. dönem konu-soru dağılım tablosundaki 1. ortak yazılı **Senaryo 4** dağılımına göre, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 7. sınıf öğretim programı esas alınarak hazırlanmıştır. Bu kâğıt, aynı senaryonun 2. sürümüdür: öğrenme çıktıları, soru sayısı ve puanlar 1. sürümle aynı, sorular farklıdır. Hazırlayan: Murat Altun. Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının resmî yayını değildir; görseller Blender ile oluşturulmuştur.

ÇÖZÜMLER

1. Doğru cevap:

- 1.1 **(4 puan)**: Yazılı (dijital) iletişimin özelliğini belirtme **(2 puan)**: dijital ortamda kullanılan kısaltmaları ve "dijital dili" herkesin bilmemesi; yazılı iletide karşıdakinin yüz ifadesi görülmediği için anlamadığının hemen fark edilememesi, soru ve açıklamaların gecikmesi; ses tonunun duyulmaması. Poyraz'ın mesajındaki somut sorunu belirtme **(2 puan)**: sözcüklerin kısaltılarak yazılması ("slm", "cmt", "bklrz", "gç klma"), "KP" gibi buluşma yerini belirsiz bırakan bir kısaltma kullanılması, iletinin açık ve net olmaması.
- 1.2 **(3 puan)**: Bütün bilgileri (cumartesi, saat 10.00, Kent Parkı'nın ana girişi) kısaltma kullanmadan, açık ve nazik bir dille veren mesaj 3 puan. Kısaltmaları düzelten ancak bilgilerden birini eksik bırakan ya da buluşma yerini yine belirsiz bırakan mesaj 1 puan.
- 1.3 **(3 puan)**: Sesli konuşmada kısaltma kullanılmadığını, dedenin anlamadığı bir şeyi hemen sorup Poyraz'ın açıklayabileceğini (anında geri bildirim), ses tonunun duyulmasıyla Poyraz'ın dedesini sevgiyle davet ettiğinin anlaşılacağını belirten açıklama 3 puan. Gerekçe belirtmeden yalnızca "Daha iyi anlaşılır." demek 1 puan.

Örnek doğru cevap:

1.1. Poyraz sözcükleri kısaltarak yazmıştır. Dedesi dijital ortamda kullanılan bu kısaltmaları bilmediği için mesajı üç kez okumasına rağmen anlayamamıştır. Ayrıca "KP" yazdığı için buluşma yeri belirsiz kalmıştır. Yazılı mesajda Poyraz, dedesinin yüzünü göremediği için onun mesajı anlamadığını hemen fark edememiştir.

1.2. "Merhaba dedeciğim, cumartesi günü saat 10.00'da Kent Parkı'nın ana girişinde seni bekliyoruz. Lütfen geç kalma, seni görmeyi çok istiyoruz."

1.3. Telefonda konuşurken Poyraz kısaltma kullanmaz, her şeyi açıkça söyler. Dedesi anlamadığı bir yer olursa hemen sorar, Poyraz da açıklar. Dede, torununun ses tonundan onu sevgiyle çağırdığını da anlar.

Yanlış cevap: Yanlış anlaşılmanın nedenini "Dedesi mesajı dikkatli okumadı." ya da "Telefonun ekranı küçüktü." diye yazılı iletişimin özelliklerine değinmeden açıklamak; mesajı yine kısaltmalarla ya da yer ve saat bilgisi olmadan yazmak; sesli konuşmanın katkısını açıklamadan "Mesaj yazmamalıydı." demek puan almaz. Bir ölçütü karşılayan cevap yalnız eksik kalan ölçütten puan kaybeder. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

2. Doğru cevap:

- 2.1 **(4 puan)**: En çok işaretlenen iki davranışı yazma **(2 puan)**: küsüp konuşmamak (9 öğrenci) ve sesini yükseltmek (8 öğrenci). Bu davranışların çözümü nasıl zorlaştırdığını açıklama **(2 puan)**: küsen kişiler konuşmadığı için sorun konuşularak çözülemez, yanlış anlaşılmalar sürer; ses yükseltildiğinde karşıdaki kişi kendini saldırı altında hisseder, tartışma büyür ve taraflar birbirini dinleyemez.
- 2.2 **(4 puan)**: Hatalı notun Asya'nın notu olduğunu belirleme **(2 puan)**. Notu doğru biçimde yazma **(2 puan)**: “Beden dilinde yüzdeki ifadelere mimik; el, kol ve baş hareketlerine jest denir.”
- 2.3 **(3 puan)**: Anlaşmazlıkların başladığı durumları öğrenmeye yönelik, açık ve anlaşılır bir soru 3 puan (ör. “Anlaşmazlıklar en çok hangi durumda başlıyor: oyunda, grup çalışmasında, mesajlaşırken?”, “Son anlaşmazlığınız neden çıkmıştı?”). İletişimle ilgili ama amaca uymayan ya da belirsiz sorular (ör. “İletişim önemli midir?”) 1 puan.
- 2.4 **(4 puan)**: En az işaretlenen davranışların “sakinleşince duygusunu anlatmak” ve “önce karşısındakini sonuna kadar dinlemek” olduğunu dikkate alarak bu davranışlar yaygınlaşırsa anlaşmazlıkların konuşularak daha kısa sürede çözüleceğini, küslüklerin ve kırgınlıkların azalacağını, öğrencilerin birbirine güveninin ve dostluğun artacağını gerekçesiyle belirten çıkarım 4 puan. Gerekçesiz ya da tek yönlü çıkarım (ör. “Sınıf daha iyi olur.”) 2 puan.

Örnek doğru cevap:

2.1. En çok işaretlenen davranışlar küsüp konuşmamak ve sesini yükseltmektir. Küsen arkadaşlar konuşmadığı için sorunu çözemez, kırgınlık uzun sürer. Sesini yükselten kişi ise karşısındakini kızdırır; tartışma büyür ve kimse kimseyi dinlemez.

2.2. Asya'nın notu hatalıdır. Doğrusu: “Beden dilinde yüzdeki ifadelere mimik; el, kol ve baş hareketlerine jest denir.”

2.3. “Arkadaşınızla yaşadığınız anlaşmazlıklar en çok nerede ve hangi konuda başlıyor?”

2.4. Öğrenciler sakinleştikten sonra duygularını anlatır ve önce karşısındakini sonuna kadar dinlerse anlaşmazlıklar kısa sürede konuşularak çözülür. Küslükler azalır, öğrenciler birbirine güvenir; sınıfta dostluk ve huzur artar.

Yanlış cevap: En çok işaretlenen davranışları “büyüğünden yardım istemek ve dinlemek” olarak yazmak; Bora'nın ya da Yiğit'in notunu hatalı saymak; ankete anlaşmazlıklarla ilgisi olmayan bir soru (ör. “En sevdiğiniz oyun hangisi?”) eklemek; en az işaretlenen davranışlar yerine en çok işaretlenenler üzerinden çıkarım yapmak puan almaz. Bir ölçütü karşılayan cevap yalnız eksik kalan ölçütten puan kaybeder. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

3. Doğru cevap:

- 3.1 **(3 puan)**: Özel gereksinimli bireylerin sağlık, eğitim ve kültür hizmetlerinden ve sosyal yaşamdan diğer bireylerle eşit şekilde yararlanmasını sağlamak; karşılaştıkları güçlükleri azaltmak, bağımsızlıklarını ve yaşam kalitelerini artırmak; ailelerine destek olmak. Biri yeterlidir. Yalnızca "Onlara yardım etmek." gibi eksik ifadeler 1 puan.
- 3.2 **(4 puan)**: Ulaşım ya da istihdam alanında uygulanabilir bir fikir geliştirme **(2 puan)**. Fikirden kimlerin ve nasıl yararlanacağını açıklama **(2 puan)**. Örnekler: durak ve istasyonlarda sesli ve ışıklı anons sistemleri kurulması; taksi ve dolmuşlarda tekerlekli sandalyeyle binilebilen araçların artırılması; yaya geçitlerinde sesli trafik ışıkları konması; özel gereksinimli bireylere ilgi alanlarına göre meslek kursları açılması; iş yerlerinin tekerlekli sandalyeyle kullanılabilir hâle getirilmesi; iş yerlerinde işaret dili bilen bir çalışma arkadaşı görevlendirilmesi. Kartlarda örneği bulunan sağlık, eğitim, kültür ya da bakım alanında yazılan fikirler fikir geliştirme ölçütünden puan almaz. Bu cevaplarda fikirden kimlerin ve nasıl yararlanacağı doğru açıklanmışsa yalnız açıklama ölçütünün 2 puanı verilir.
- 3.3 **(3 puan)**: Seçilen kartla ilgili, uygun ve uygulanabilir bir davranış yazma 3 puan. Örnekler: A kartı için yalnız yaşayan özel gereksinimli komşuları bu hizmetten haberdar etmek, ihtiyaç duyduklarında başvurmalarına yardım etmek; B kartı için hastanede ya da evde eğitim alan sınıf arkadaşını ders notları ve sınıftaki etkinliklerden haberdar etmek, onu görüntülü görüşmeyle sınıf etkinliklerine katmak; C kartı için sesli ve kabartma yazılı kitapları özenle kullanıp zamanında iade etmek, bu bölümü çevresine tanıtmak; D kartı için merkezdeki bireylere ön yargısız ve saygılı davranmak, merkezde gönüllü etkinliklere katılmak. Seçilen kartla ilişkisi olmayan genel ifadeler (ör. "Yardımcı olmalıyız.") 1 puan.

Örnek doğru cevap:

3.1. Bu hizmetler, özel gereksinimli bireylerin sağlık, eğitim ve kültür gibi alanlarda karşılaştığı güçlükleri azaltır. Böylece bu bireyler hizmetlerden diğer insanlarla eşit şekilde yararlanır ve daha bağımsız yaşar.

3.2. Otobüs duraklarına, gelen otobüsün numarasını hem sesli hem de yazılı olarak duyuran ekranlar konabilir. Böylece görme yetersizliği olan yolcular otobüsü sesten, işitme yetersizliği olan yolcular ise ekrandaki yazıdan öğrenerek doğru otobüse binebilir.

3.3. B kartını seçtim. Hastanede eğitim alan bir sınıf arkadaşımıza her hafta ders notlarını gönderir, onu görüntülü görüşmeyle sınıftaki etkinliklere katarız.

Yanlış cevap: Hizmetlerin amacını "Hastanelerin kalabalığını azaltmak." ya da "Kütüphanelere daha çok kitap almak." diye yazmak; özel gereksinimli bireyleri toplumdan ayıran öneriler (ör. "Yalnız onların çalışacağı ayrı iş yerleri kurulsun."); seçilen kartla ilgisi olmayan davranışlar yazmak puan almaz. Bir ölçütü karşılayan cevap yalnız eksik kalan ölçütten puan kaybeder. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

4. Doğru cevap:

- 4.1 **(4 puan)**: Metindeki öğrencilere uygun her güçlük 2 puan (2 + 2). Örnekler: az gören öğrencinin hızla gelen topu ya da yerdeki mendili görememesi, oyun alanının sınırlarını ayırt edememesi; otizm spektrum bozukluğu olan öğrencinin düdük ve hoparlör seslerinden ve kalabalıktan rahatsız olup oyunlara katılamaması; tekerlekli sandalye kullanan öğrencinin kumlu ve çakıllı zeminde ilerleyememesi, çuval yarışı ve ip atlama gibi oyunlara aynı şekilde katılamaması.
- 4.2 **(8 puan)**: Proje adının konuya uygun yazılması **(1 puan)**. Amacın fırsat eşitliğiyle ilişkilendirilerek yazılması, yani bütün öğrencilerin şenliğe eşit şekilde katılmasının hedeflenmesi **(2 puan)**. Yararlanacak kişilerin doğru belirlenmesi **(1 puan)**. Öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun ve uygulanabilir en az iki uygulama adımı; her adım 2 puan **(4 puan)**. Uygun adımlara örnekler: içinde zil bulunan sesli toplar ve parlak renkli işaretler kullanılması, az gören öğrenciye bir oyun arkadaşının eşlik etmesi; düdük yerine renkli kartlarla ya da el işaretiyle başlama yapılması, hoparlörün sesinin kısılması, sessiz bir dinlenme köşesi hazırlanması, oyun kurallarının önceden resimli kartlarla anlatılması; oyunların sert ve düz bir zemine taşınması, oturarak ya da tekerlekli sandalyeyle oynanabilen oyunlar eklenmesi, oyun kurallarının herkesin katılabileceği biçimde uyarlanması.
- 4.3 **(3 puan)**: Projenin kalıcı hâle gelmesini sağlayan uygun bir öneri 3 puan. Örnekler: okulda her etkinlikten önce kullanılacak bir "herkes için etkinlik" kontrol listesi hazırlanması; projede görev alan öğrencilerden kalıcı bir ekip kurulması; sesli toplar, renkli kartlar gibi malzemelerin okulda saklanıp beden eğitimi derslerinde de kullanılması; okul bahçesinde sert zeminli bir oyun alanı yapılması için okul idaresine başvurulması. Gerekçesiz, genel öneriler (ör. "Proje her yıl yapılsın.") 1 puan.

Örnek doğru cevap:

4.1. Az gören öğrenci hızla gelen topu göremeyebilir. Tekerlekli sandalye kullanan öğrenci ise kumlu ve çakıllı zeminde ilerleyemez.

4.2.

- Proje adı: Oyun Herkesin
- Projeyle neyi amaçlıyorsunuz?: Özel gereksinimli öğrencilerin de şenlikteki oyunlara diğer arkadaşlarıyla eşit şekilde katılmasını sağlamak.
- Projeden kimler yararlanacak?: Az gören öğrenci, otizm spektrum bozukluğu olan öğrenci, tekerlekli sandalye kullanan öğrenci ve şenliğe katılan bütün öğrenciler.
- Neler yapılacak?: (1) Oyunları kumlu alan yerine okulun sert ve düz zeminli basketbol sahasına taşırız. (2) Düdük yerine renkli kartla başlama işareti veririz ve sessiz bir dinlenme köşesi hazırlarız. (3) Yakar topta içinde zil olan sesli bir top kullanırız.

4.3. Projede görev alan öğrencilerle bir "Herkes İçin Etkinlik Ekibi" kurulabilir. Bu ekip, okulda yapılacak her etkinlikten önce bütün öğrencilerin katılabilmesi için gereken düzenlemeleri kontrol edebilir.

Yanlış cevap: Öğrencilerin karşılaşabileceği güçlükler yerine şenlikle ilgisiz sorunlar (ör. "Yağmur yağabilir.") yazmak; özel gereksinimli öğrencilerin şenliğe katılmayıp yalnızca izlemesini ya da o gün okula gelmemesini önermek; uygulanamayacak ya da öğrencilerin ihtiyaçlarıyla ilgisi olmayan adımlar yazmak puan almaz. Bir ölçütü karşılayan cevap yalnız eksik kalan ölçütten puan kaybeder. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

5. Doğru cevap:

- 5.1 **(4 puan)**: Metne uygun her tutum ve davranış 2 puan (2 + 2). Örnekler: düzenli ordu olmadığı hâlde halkın kendi şehrini savunması; farklı mesleklerden insanların bir araya gelerek millî kuvvetler oluşturması; kadınların işgali kınayan mitinglere katılarak mücadeleye destek vermesi; Antep halkının açlığa rağmen yaklaşık on ay boyunca savunmayı sürdürmesi; şehirlerini işgalden kurtarması.
- 5.2 **(5 puan)**: Halkın sahip olduğu iki duygu ya da değeri doğru belirleme; her biri 2 puan **(4 puan)**: vatan sevgisi (vatanseverlik), bağımsızlık bilinci, cesaret, fedakârlık, kararlılık ve sabır, dayanışma ve yardımlaşma, millî birlik ve beraberlik duygusu. Belirlenen duygu ve değerleri metindeki bir davranışla ilişkilendirerek çıkarım cümlesi kurma **(1 puan)**.
- 5.3 **(6 puan)**: Millî Mücadele'nin kazanılmasına etkisini değerlendirme **(3 puan)**: düzenli ordu bulunmayan bir bölgede işgalin halkın gücüyle durdurulması; Türkiye Büyük Millet Meclisinin ordusunu başka cephelerde kullanabilmesi, ordunun yükünün hafiflemesi; işgalci güçlerin bölgede kalmasının zorlaşması ve bölgeden çekilmeleri; işgalin kalıcı olamayacağının gösterilmesi. Biri yeterlidir. Anadolu'nun başka yerlerindeki halka etkisini değerlendirme **(3 puan)**: halka umut, moral ve cesaret vermesi; başka şehirlere örnek olması; insanların Millî Mücadele'ye katılma isteğinin artması; millî birlik ve bağımsızlık bilincinin güçlenmesi.

Örnek doğru cevap:

5.1. Halk, düzenli ordu olmadığı hâlde farklı mesleklerden insanlarla bir araya gelerek şehrini savunmuştur. Antep halkı açlık çekmesine rağmen yaklaşık on ay boyunca savunmayı sürdürmüştür.

5.2. Halkın açlığa rağmen savunmayı bırakmaması ve kadın erkek herkesin mücadeleye destek vermesi, vatanını çok sevdiğini ve bağımsızlığı için fedakârlık yapmaktan çekinmediğini gösterir. Ayrıca halkın dayanışma içinde olduğu anlaşılmaktadır.

5.3. Halkın direnişi sayesinde düzenli ordu bu bölgeye büyük birlikler göndermek zorunda kalmamış, gücünü daha çok başka cephelerde kullanabilmiştir. İşgalciler de bölgede kalamayacaklarını anlamıştır. Bu direniş, Anadolu'nun başka yerlerindeki halka umut ve cesaret vermiş; insanlar, birlik olunduğunda işgalin sona erdirilebileceğini görmüştür.

Yanlış cevap: Metinde olmayan davranışlar (ör. “Halk şehirlerini terk edip Ankara'ya gitti.”) yazmak; duygu ve değer yerine yalnızca olay ya da yer adı (ör. “Antep savunması”) yazmak; “Halk mücadeleye katılmadı, şehirleri ordu kurtardı.” gibi metinle çelişen değerlendirmeler puan almaz. Bir ölçütü karşılayan cevap yalnız eksik kalan ölçütten puan kaybeder. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

6. Doğru cevap:

- 6.1 **(5 puan)**: Üç gelişmede de toplumun ülkesini ilgilendiren bir konuyu sahiplendiğini; ortak bir amaç ya da başarı etrafında birleştiğini; destek, dayanışma, gurur ve millî aidiyet duygusuyla hareket ettiğini tablodaki örneklere dayanarak belirten cevap 5 puan (ör. bağış yapılması, finalin binlerce kişi tarafından izlenmesi, fırlatmanın milyonlarca kişi tarafından canlı izlenmesi). Örnek vermeden yalnızca "birlik" ya da "sahiplenme" gibi tek kelime yazan cevap 2 puan.
- 6.2 **(5 puan)**: İki gelişmeyi de anarak doğru bir fark yazma 5 puan. Örnekler: Tayyare Cemiyetinde toplum, ülkenin bir ihtiyacını (hava gücünü) karşılamak için bağış yaparak maddi fedakârlıkta bulunmuştur; ampute futbol şampiyonluğunda ise toplum, kazanılmış bir başarıyı izleyerek, kutlayarak ve sevincini paylaşarak manevi destek vermiştir. Ya da 1925'te destek bağış kampanyalarıyla verilirken 2022'de televizyon, genel ağ ve sosyal medya aracılığıyla anında kutlama mesajları paylaşılmıştır. Yalnızca bir gelişmeyi anlatıp karşılaştırma yapmayan cevap 2 puan. Toplumun davranışlarını karşılaştırmadan yalnız zaman şeridindeki gösterge adlarını yazan cevap (ör. "Biri seferberlik ve dayanışma, öteki bilim ve spor başarısıdır.") da 2 puan.
- 6.3 **(6 puan)**: Seçilen millî meseleye uygun, önerme biçiminde yazılmış iki tutum ve davranış; her biri 3 puan (3 + 3). Örnekler: Büyük bir sel felaketi yaşanırsa toplum bölgeye yardım malzemesi gönderir, gönüllüler temizlik çalışmalarına katılır, evleri zarar görenlere kapısını açar. Ülkemizde uluslararası bir spor organizasyonu yapılırsa toplum misafir sporculara ve seyircilere konukseverlik gösterir, gönüllü olarak görev alır, millî sporcuları tribünlerde destekler. Öğrencinin seçtiği başka uygun millî meseleler (ör. yerli bir aşının geliştirilmesi) de kabul edilir. Seçilen meseleyle ilgisiz davranışlar puan almaz.
- 6.4 **(4 puan)**: Bu tutum ve davranışların toplumda birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirdiğini, insanların ortak bir amaç için bir araya gelmesini sağladığını, millî aidiyet ve gurur duygusunu pekiştirdiğini, insanların birbirine güvenini artırdığını ve gelecek kuşaklara örnek olduğunu belirten iki yönlü değerlendirme 4 puan; tek yönlü değerlendirme 2 puan.

Örnek doğru cevap:

6.1. Üç gelişmede de Türk toplumu ülkesini ilgilendiren konuyu sahiplenmiştir. İnsanlar 1925'te uçak alınması için bağış yapmış, 2022'de şampiyonluk maçını izleyip kutlamış, 2024'te de fırlatmayı gece yarısı canlı izlemiştir. Toplum, ortak bir amaç ve başarı etrafında birleşmiştir.

6.2. Tayyare Cemiyeti kurulduğunda insanlar ülkenin hava gücü ihtiyacını karşılamak için bağış yaparak maddi fedakârlıkta bulunmuştur. Ampute futbol şampiyonluğunda ise toplum, kazanılan başarıyı izleyip kutlayarak manevi destek vermiş ve sevincini paylaşmıştır.

6.3. Ülkemizde uluslararası bir spor organizasyonu yapılmasını seçtim. Böyle bir organizasyon yapılırsa toplum, şehrine gelen sporculara ve seyircilere konukseverlik gösterir. Ayrıca gençler gönüllü olarak organizasyonda görev alır.

6.4. Bu tür tutum ve davranışlar insanların kendini aynı milletin parçası olarak hissetmesini sağlar. Birlikte üzülen ve birlikte sevinen insanlar birbirine daha çok güvenir. Böylece birlik ve beraberlik güçlenir, toplum gelecekteki sorunları da birlikte aşar.

Yanlış cevap: Ortak yönü "Hepsi İstanbul'da olmuştur." ya da "Hepsi spor olayıdır." diye yazmak; iki gelişme arasındaki farkı yalnızca tarih farkıyla açıklamak (ör. "Biri 1925'te, öteki 2022'de olmuştur."); seçilen meseleyle ilgisiz önermeler yazmak puan almaz. Bir ölçütü karşılayan cevap yalnız eksik kalan ölçütten puan kaybeder. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

7. Doğru cevap:

- 7.1 **(5 puan)**: En az iki karttaki tutum ve davranışı vatan sevgisiyle ilişkilendirerek açıklama 5 puan. Örnekler: tasarruf yapılmasının ve yerli üretimin desteklenmesinin ülke ekonomisini güçlendirmesi, ülkenin kalkınmasına ve ekonomik bağımsızlığına katkı sağlaması; kan bağışının hastaların hayatını kurtarması, vatandaşların birbirine sahip çıkması; tarihî eserlerin müzeye teslim edilmesinin milletin ortak geçmişini ve kültür mirasını koruması, bu mirası gelecek kuşaklara aktarması. Bu davranışlar ülkenin bugününe ve geleceğine sahip çıkmak anlamına geldiği için vatan sevgisinin göstergesidir. Yalnızca bir karttaki davranışı ilişkilendiren cevap 3 puan; davranışları vatan sevgisiyle ilişkilendirmeden sıralayan cevap 2 puan.
- 7.2 **(6 puan)**: Benzerlik **(3 puan)**: her iki kartta da insanların gönüllü olarak, toplumun ortak yararı için hareket etmesi; vatandaşlık sorumluluğunu yerine getirmesi; ikisinin de vatan sevgisinin barış zamanındaki göstergesi olması. Farklılık **(3 puan)**: EKONOMİ kartındaki davranışlar ülkenin ekonomisine ve kalkınmasına, SAĞLIK kartındaki davranış ise doğrudan insanların sağlığına ve hayatına katkı sağlar; ya da kartlara göre okullarda yerli ürünlerin tanıtılması her yıl belirli bir haftada (12-18 Aralık) yapılırken kan bağışı kampanyaları yıl boyunca sürer; ya da birinde para ve ürün tercihleri, ötekinde kişinin kendi kanı paylaşılır. Biri yeterlidir.
- 7.3 **(4 puan)**: Çevreye ve seçilen alana uygun bir sorun belirleme **(2 puan)**: evde ve okulda elektrik, su ya da ekmek israfı; hastanelerde kan ihtiyacının artması; mahalledeki tarihî bir yapının duvarlarına yazı yazılması, bakımsız kalması gibi. Bu soruna uygun, uygulanabilir bir tutum ve davranış yazma **(2 puan)**: israf etmemek, tasarruf yapmak; ailesini ve çevresindeki yetişkinleri kan bağışına teşvik etmek, okulda bilgilendirme afişi hazırlamak; tarihî yapılara zarar vermemek, zarar verenleri uyarmak, durumu belediyeye ya da müzeye bildirmek gibi.

Örnek doğru cevap:

7.1. Tasarruf yapan ve yerli ürünleri tercih eden aileler ülkemizin ekonomisini güçlendirir. Kan bağışı yapan gönüllüler, hiç tanımadıkları vatandaşlarının hayatını kurtarır. Bulduğu tarihî eseri müzeye teslim eden vatandaş, milletimizin ortak geçmişini korur. Bu davranışların hepsi ülkemizin bugününe ve geleceğine sahip çıkmaktır; bu yüzden vatan sevgisinin göstergesidir.

7.2. Benzerlik: İki kartta da insanlar kimse zorlamadan, toplumun yararı için davranmaktadır. Farklılık: Tasarruf ve yerli malı tercihi ülkenin ekonomisini güçlendirirken kan bağışı doğrudan hastaların hayatını kurtarır.

7.3. Mahallemizdeki tarihî hamamın duvarlarına yazılar yazılıyor. Ben ve arkadaşlarım tarihî yapılara zarar vermeyiz, yazı yazanları uyarırız ve bu durumu belediyeye bildiririz.

Yanlış cevap: Kartlardaki davranışları vatan sevgisiyle ilişkilendirmeden yalnızca kart metinlerini tekrar yazmak; benzerlik ve farklılık yerine yalnızca kurum ya da hafta adı yazmak (ör. “Biri Kızılayla, öteki bir haftayla ilgilidir.”); seçilen alanla ilgisi olmayan sorunlar (ör. “Hava çok sıcak.”) yazmak puan almaz. Bir ölçütü karşılayan cevap yalnız eksik kalan ölçütten puan kaybeder. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.